

Ususret 100. obljetnici smrti velikog slikara i Europskoj prijestolnici kulture

Devet Klimtovih slika iz riječkog kazališta ide na restauraciju

Str. ►► 26.

GUSTAV KLIMT Restauracija djela iz riječkog Kazališta

Alegorija poezije

Alegorija ozbiljne opere

Alegorija instrumentalne glazbe

Alegorijske slike iz »Zajca« idu na obnovu

RIJEKA » Rijeka je jedini grad u Hrvatskoj koji posjeduje originalna djela Gustava Klimta, najvažnijeg slikara bečke secesije koji je zajedno s mladim bratom Ernstom Klimtom i kolegom Franzom Matschom izradio stropne slike za riječko Kazalište. Iduće godine, u kojoj se obilježava stota godišnjica smrti slavnog slikara, devet alegorijskih slika iz HNK-a Ivana pl. Zajca bit će otpremljeno u radionice Hrvatskog restauratorskog zavoda, kako bi bile obnovljene do 2020. za koju Muzej grada Rijeke priprema izložbu posvećenu Gustavu Klimtu kao dio programa Europske prijestolnice kulture.

Ova će izložba biti jedinstvena prilika da publika izbliza vidi slike, koje su se tijekom više od sto trideset godina mogle promatrati isključivo iz partera i loža Kazališta. Riječki teatar, izveden prema projektu uglednih bečkih arhitekata Fellnera i Helmera, svečano je otvoren 3. listopada 1885. godine. Slike koje krasi prostor iznad scene, dviju glumačkih loža i svod gledališta, trojica tada mladih umjetnika izvela su u Beču, uljem na platnima, prema unaprijed zadanim dimenzijama, a u Rijeku nisu dolazili.

Potporna Ministarstva kulture

Prije transporta za Rijeku slike su bile izložene u Austrijskom muzeju za umjetnost i industriju, a zbog žurbe oko dovršetka uređenja Kazališta izostala je izložba na kojoj bi bile predstavljene i domaćoj publici, iako su je Riječani priželjkivali. Prema riječima Nikoline Radić Štivić, ravnateljice Direkcije za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara pri Odjelu za kulturu Grada Rijeke, HRZ će slike restaurirati u okviru svoje redovite djelatnosti, uz financijsku potporu Ministarstva kulture.

– Izuzetno smo zadovoljni činjenicom da je uslijed

Rijeka je jedini grad u Hrvatskoj koji posjeduje originalna Klimtova djela. Iduće godine, u kojoj se obilježava 100. godišnjica smrti umjetnika, devet alegorijskih slika iz riječkog HNK-a bit će otpremljeno u radionice HRZ-a

Najveća je alegorija »Kazalište« Ernsta Klimta

naše dugogodišnje suradnje tako vrijedan zahvat ušao u redovni program Hrvatskog restauratorskog zavoda i da će slike biti restaurirane bez većih financijskih izdataka koji bi opteretili gradski proračun. Grad Rijeka će snositi samo troškove izrade skele za demontažu i montažu slika, što iznosi oko 200 tisuća kuna. Upravo obnovom slika, kaže Nikolina Radić Štivić, naglasit će se obilježavanje stogodišnjice smrti Gustava Klimta (1862-1918), koje će biti upotpunjeno i drugim

prigodnim sadržajima u organizaciji Muzeja grada Rijeke i Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Od Gorana Bulića, voditelja riječke radionice HRZ-a, saznajemo da će u Rijeci biti restaurirano šest stropnih slika Gustava Klimta i Franza Matscha, dok će velika alegorija »Kazalište« Ernsta Klimta iznad pozornice, te dvije manje, nepotpisane slike iznad glumačkih loža, biti otpremljene u zagrebačku radionicu. Za šest ovalnih polja na svodu gledališta Gustav Klimt je naslikao »Alegoriju ozbiljne

opere«, »Alegoriju instrumentalne glazbe« i »Alegoriju poezije«, dok Franz Matsch potpisuje »Alegoriju komične opere«, »Alegoriju plesa« i »Alegoriju ljubavne poezije«.

Dvije nepotpisane slike iznad loža pripisane su Ernstu Klimtu, ali prema mišljenju dr. Irene Kraševac s Instituta za povijest umjetnosti u Zagrebu jedna od njih također bi mogla biti djelo Gustava Klimta ili barem radena prema njegovu predlošku. Naime, u vlasništvu Zemaljskog muzeja Gornje Austrije u Linzu nalazi se predložak koji je doista Klimtovo djelo, a vrlo je sličan adolescentnom anđelu okruženom cvjetnom dekoracijom i puttom u riječkom Kazalištu. Restauracija slika svakako bi trebala pomoći da se rasvijetli ima li Rijeka i četvrtu sliku Gustava Klimta. Restauratorske radove u riječkoj radionici vodit će Ana Rušin Bulić, a u Zagrebu Slobodan Radić.

Alegorija »Kazalište«

– Slike smo mjerili lase-rom s poda i najveća, alegorija »Kazalište« Ernsta Klimta, ima dimenzije 160 x 440 centimetara. Tako velika sli-

1978.

Godina posljednje restauracije

ka ni fizički ne bi stala u riječku radionicu, kazao nam je Goran Bulić. Dvije najmanje slike nad ložama formata su 60 x 220 centimetara, a šest stropnih slika 160 x 220 centimetara. Posljednji put konzervatorsko-restauratorski radovi na slikama izvedeni su 1978. godine, a izveo ih je Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture u Splitu. Tom prilikom slike su bile demontirane, a slika iznad scene koja je i najvećih dimenzija restaurirana je in situ. Nažalost, dokumentacija iz tog vremena nije opsežna, a posebno ne ona pisana.

Pravo stanje slika bit će nam poznato tek kad ih demontiramo, ali već sada znamo da neke imaju preslike, platna su opuštena i lagano deformirana, a u četrdeset godina na njima se nataložilo i dosta površinske nečistoće. Drugim riječima, zrele su za restauraciju, a pogotovo kad idu na izložbu – osvrnuo se vodi-

telj riječkog restauratorskog odjela čiji su stručnjaci u prvom desetljeću njegova postojanja obnovili stotinjak umjetničkih djela, nastalih u periodu od antike do 20. stoljeća.

Ipak, Klimta restauratori očekuju s posebnim uzbuđenjem, jer je riječ o jednom od najistaknutijih umjetnika u cjelokupnoj povijesti. Slike će najvjerojatnije biti demontirane sredinom sljedeće godine, za vrijeme ljetne stanke u Kazalištu, u kojem će originale do povratka umjetnina s izložbe zamjenjivati fotoprintevi na platnu. Na pitanje Goranu Buliću postoji li mogućnost da u povodu 100. obljetnice Klimtove smrti barem jedno njegovo djelo bude nakratko izloženo prije otpreme na restauraciju, dobili smo odgovor da odluku o tome nije moguće donijeti prije uvida u stanje slika, ali nije potpuno isključio takvu zamisao.

Družba umjetnika

Slike za riječko Kazalište Gustav Klimt je naslikao kao dvadesettrogodišnji mladić. Frantzu Matschu bile su tada dvadeset i četiri, a Ernstu Klimtu tek dvadeset i jedna godina. Njih trojica osnovali su »Družbu umjetnika« i afirmirali se upravo kroz suradnju s arhitektonskim ateljeom Fellnera i Helmera, koji su postali glavni naručitelji njihovih radova za koncertne dvorane i kazališta na širem području Austro-Ugarske Monarhije. Riječke su slike i prve na kojima su umjetnici zasebno potpisali svoje radove koje su do tada izvodili kao zajedničke, a zahvaljujući njihovoj kvaliteti dobili su i svoju najznačajniju narudžbu za oslik bečkog Burgtheatra.

Nela VALERJEV OGURLIĆ
 Damir KRIZMANIĆ